

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

An filij clericorum accepta à parentibus teneantur restituere, & de
alimentis præstandis filijs vel fratribus. Cap. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

faciperet aliquid. Hæc conclusio etiam sustinetur à fratre Iosepho in suis florib. vbi in hoc subscribit Soto.

Q. 4. ¶ Sed statim in dubium reuocatur. An his pater clericus suppeditare aliquid possit, pro alimentis. Huius dubij illucidandi gratia. ¶ Sit vndecima conclusio. Pater clericus tenetur alere & educare filium suum illegitimum. Atque adeo potest ei viuens donare, vnde vitam sustinet. Hæc conclusio est Soti loco vbi supra: patet, quia cum ius naturale distet alendos, & educandos esse filios, istud ius per leges ciuiles, & positiuas non potest reuocari. Hæc conclusio it. est etiam Armillæ verbo. alimentum.

§. vbi ait quod de iure canonico ^m ex æquitate quadam naturali tenetur pater alimenta præstare filijs spurijis quos certo probabiliter nouit esse suos.

¶ Sed vltra, dubium statim mentem subiit an sicut filij clericorum incapaces, & inhabiles fiunt per leges Hispaniæ ad bona paterna vilo pacto possidenda, sic & clericorum nepotes. Quæstio est cuius meminit Frater Iosephus in suis florib. quare pro satisfactione illius, statuitur duodecima conclusio. Clericus initiatus sacris, si nepotes sibi super sint ex filio, vel filia illegitimo, nati, his licite poterit sua bona & legare, & condonare. Hæc est Fratris Iosephi quæ mihi non displicet, quia cum lex hæc de arcendo filios clericorum à bonis paternis odiosa sit, in odium talium filiorum, cum odia debeant restringi, non est ad nepotes clericorum extendenda. Postquam lex expressit eos non comprehendit. Potest ergo clericus auus eorum eis relinquere bona sua.

¶ *An filij clericorum accepta à parentibus teneantur restituere, & de alimentis præstandis filijs vel fratribus.*

C A P. XIX.

I Am demodo siquis occurrit, quo clerici suis filijs illegitimis possint secuta conscientia, citra fraudem legis, sua bona conferre indagandū nobis est. An per fideicommissarium tuta conscientia, hoc possint facere? Pro explanatione quæstionis.

¶ Sit prima conclusio. Si clericus alicui fideicommissario concedit bona sua, ea conditione, quatenus ea bona fidei

*in eum
haberet.
extra de eo
qui duxit
in mari-
monium
quam pol-
luit per a-
dulteriu.*

Q. 5.

na fideicommissarius filio illegitimo clerici tradat, primo quoad culpam mortaliter peccat legem forte illo rigore obligantem & talis fideicommissarius nullatenus tenetur ea bona filio clerici adjudicare etiam si pollicitus fuerit id facere, neque filius clericus, ea bona tuta conscientia recipere, neque retinere potest. Ideo statim à filio tali sunt restituenda. ^a Et patet, quia huiusmodi fideicommissio, & clausuram illoꝝ bonorum traditio, & illorum per filium clericus acquisitio, est contra legem humanam iustam in re grati inhabilitantem huiusmodi filium clericus, ad bona paterna recipienda & retinenda. Ergo non potest talis commissio neque traditio bonorum, neque retentio fieri.

¶ Secunda cōclusio tuta conscientia, clericus bona sua amico relinquere potest, non sub conditione ut ea reddat filio, sed absolute dum, scilicet amicus sub illa conditione non recipiat loco filij, sed tanquam sua sibi vere, & absolute donata etiam si clericus fiduciam certam conceperit, quod amicus sic traditurus ea filio, & illi alias non relinqueret. Hæc conclusio est Soti loco citato, & patet, quia licet lex filium illegitimum clericus, ad illa bona paterna acquirenda, & retinenda, inhabilem fecerit, tamen illum amicum incapacem donationis illorum bonorum absolute sibi factæ, lex non reddit, quare tali donatione privari non valet, nisi per condēnationem. Imo per fisci cōdemnari non potest, nisi proberetur præsumptio, scilicet quod ideo receperit, ut redderet filio clericus.

¶ Sed quid tunc talis amicus donatarius absolutus, & sine conditione, de illis bonis poterit facere? huius rei gratia. ¶ Sit tertia conclusio tunc amicus clericus in casu prædictæ conclusionis, potest ea bona sibi donata, tuta conscientia retinere, & potest licite tanquam propria bona sua, & non clericus, iam ea donare (si vult) filio clericus, & in conscientia talis donatio tenebit. Secus est si ut supradiximus sibi donatio facta non est absolute, sed sub conditione ut ea bona redderentur clericus filio. Quia tunc neque donatio facta amico tenuit, neque ipse amicus retinere ea bona tunc potest, neque vero, ipse filio clericus, ea tradere potest. Hæc conclusio patet, quia iam in casu istius tertiæ conclusionis neque sit contra legem, nec contra eius intentionem,

intentionem, quia ille amicus non iam illi tradit bona patris, id est clerici, sed sua, neque filius accipit bona patris, sed bona amici patris, quæ iam per donationem abolutam facta fuerant sua.

Q^o. 2.

Q^o. 3.

b Cordub.

in tract. de

casib. conf.

q. 74.

c. (consule

de hac re.

can. c. u. ha

buret, &

Sorus lib.

4. de insti-

tia & in-

re. q. 5. art.

2. & Syl-

uest. tit. fi-

lij. & do-

cto. in cap.

tanta qui

filij sint le-

git.

d Vide

Anth. Go-

mez super

l. 9. 10. &

11. Taur.

& Couar-

ru. de var.

resol. in 1.

tomo. par.

2. § 4. vs.

que ad 8.

& 4. cum

queritur.

c. de inof.

testam.

Q^o. 4.

¶ Sed quid tunc in casu quo illa bona data fuerint à clerico amico suo sub eo pacto, ut redderetur filio, quid fiet de illis bonis? ¶ Arbitratur Sorus in hoc casu illa bona ante condemnationem, (quia ante condemnationem filius ad illa ius non habet) censenda esse attinere succedenti ab intestato. Quare si clericus hæredem legitimum ab intestato reliquit: sua sunt, si minus eroganda sunt in pios usus, dum tamē iste fideicommissarius sibi caueat, ne id perueniat in notitiam fiscalis, quia si id veretur, conuulsius est fisco patefacere.

¶ Hinc iam patet, quid sit dicendum ad illam, quæstionem, Cuius meminit Corduba^b quod hæres institutus extraneus à patre solum habente filios naturales, cū fideicommissio tacito, vel expresso, ut filijs illis naturalibus: provideatur, tenetur in conscientia, testatoris, filiam naturalem dotare, alimenta que ei subministrare secundum qualitatem conditione que personæ testatoris, eamque in statu decenti reponere. Nam & etiam filia spuria debetur competens dos (cessante iustitia fisci.) Imo, secundum Sorum & fratrem Iosephū vbi supra, filij adulterini in foro con-

scientia, non tamen in foro exteriori, bona paterna possidere possunt, vbi non sunt legitimi, quia lex prima foris eorum eos hæredes esse prohibet, quod fit per testamentum. Imo coram iudice ecclesiastico filij naturales possunt petere alimenta. Præsertim quando testator in testamento nomine hoc filiorum eos expressit, quod secundum Sorum est vt pro legitimis habeantur.

¶ Hinc iam liquet quid sit respondendum ad illam quæstionem, cuius etiam meminit Corduba de casibus conscientie q. 123, vbi concludit quod in hospitali habetur statutum quod bona ibi morientium sine hærede legitimo necessario, id est qui præteriri non potest in testamento forcoso nuncupato, sint illius hospitalis. Cum Maria fuerit defuncta vita ibi, potuit si legitima prole caruit, legare bona sua filia suæ naturali non ex damnato concubitu genitæ, etiam si habuerit legitimos ascendentes.

¶ Legg

¶ Lege quoque 10. taurenſi cauetur quod caſu, quo pater, vel mater ad alimenta adminiſtranda illegitimis, deſunctos ſe ſentiunt ſiue in vita, ſiue in morte virtute talis obligationis, nõ poſſint eis vltra quintam bonorum dare niſi ſint naturales; quibus pater carens legitimis, licet aſcendentibus non careat: poteſt omnia bona ſua legare.

¶ Porro pater pro poſitum hic non dubitatur. Quid faciet commiſſarius mulieris in teſtamento relictus, quando teſtatrix ratione infamix cauendæ propriæ adulterinam filiam hæredem inſtituit, cum optime nouerit fraudem? Reſpondet Corduba q. 122. quod ſi in caſu ſupra poſito vbi ſtatuto ſic dictam hæreſi hoſpitali obueniunt omnia bona, ibi morientium, & carentium legitimis, neceſſariſſimè ſi ſucceſſoribus, ſi ibi moriatur Ioanna habens filiam ſecreto adulterinam, quam inſtituit hæredem in omnia bona. Commiſſarius Ioannæ ſi ſine diſpendio honoris Ioannæ, vel ſi ſine detrimento notabili alicui ex his perſonis inde contingenti, poteſt bona hæreſi hoſpitali addicere, cui obueniunt ex iure, illi ea applicabit, ſi autem hæc mala impendere timeantur, ea bona filix ſecreto adulterinæ tribuet, ſi tamen fuerit admonita per ipſum, illam illorum bonorum iure, & in conſciẽtia eſſe incapacem, eorumque reſtitutioni manere obnoxiam, fidem illiusque expoſcat, quatenus fidem faciat: ſe curam adhibituram vt forma ſibi innocua, ea bona reſtituat hoſpitali.

¶ Quod ſi ſibi probabiliter perſuaſerit adulterinam nequam ea reſtituturam hoſpitali, penes ſe talis commiſſarius ea bona, vt commodius poterit retineat, quo vſque prædictis ceſſantibus inconuenientibus, hoſpitali poſſint applicari, quod ſi aliter officio debito reſpondere non poſſit, reddat ea bona adulterinæ, dicta præmiſſa monitione, quia ſatis præſtitit quod ſuum eſt, nequicquam amplius potuit de ſe præſtare. Dum huiusmodi inconuenientia obuentura alias timentur. Sic inſinuat Nauarrus.

¶ Inſuper, quia de alimentis conferendis filiis cepimus verba facere, nota quod etiam è conuerſo filius parentes agentes tenetur alere, & frater tenetur alere fratrem, ita Corduba quæſtione 125. Licet caſu quo frater fratrem alere tenetur, hunc caſum Gregorius Lopez in Gloſſa finali. l. 4. tit. 19 part. 4. extendit etiam ad fratrem

Q. 5.

In Sum
Lat. c. 17
num. 9. &
29. & 31.
f. Gloſ. in
l. ſi quis à
liber. §. v.
trum ver.
bum iuſte.
ff. de liber.
agnoscen.
ſis.

II. Pars. F. L. Lopez. Inſtr. Conſc. h natura

naturalem non legitimum, quamuis Angelus Arcelinus. §. si minus. instit. de actionibus videatur limitare in fratribus vtrinque coniunctis, quam limitationem doctores non tenent, neque tenenda videtur.

Q^o. 6.

*g In l. si
maritus. 2.
ff. sol. ma-
trim.*

*h Huic o-
pin. ad si-
pulantur
Io. de Imo.
d. l. si mari-
tus. & Ra-
phael &
Alexan.
ibidem.*

*i l. quævis.
ff. sol. mat.
quia ius. l.
mutus. ff.
de iur. dot.*

¶ Controversia est inter doctores quomodo frater fratrem alere teneatur an solum iuxta necessitatem tantum naturalem, ad vitam transigendam pensatis facultatibus debetis alimenta, secundum Iacob. de Arer. & Bald. & alios doctores & quos sequitur Palacius Rubius. Cui sententiæ suffragantur dicta à doctoribus cum haberet de eo, qui duxit in matrimonium quam polluerat. An vero teneatur frater fratrem alere iuxta decentiam, & qualitatem personarum & iuxta sufficientiam facultatum. ^b

¶ Cui questioni facientes satis concludimus, quod cum casus sit qui inter diuersas opiniones versatur consuetudini terræ quæ est optima legum interpretis & pro lege viger, standum esse ducimus. Licet opinio posterior, quod frater iuxta decentiam status sit alendus, sit rationi consona magis & communior.

¶ Insuper. l. i. regalis fori. lib. 3. tit. 8. stabilitur quod frater fratrem habens inopem, illum teneatur alere, obcuntibusque patre, & matre, filij sub suo gubernamine suscipiant fratrem superstitem, quod si tales maiores natu fratres vxores duxerint, minori remanenti fratri dimidiam pensionem eius sumptus, aut impensæ quam ei pro vitæ sustentatione impendebant antea, ei imperant. Sed vxorem patris non tenentur fratres priuigii alere, si nolint. Sed neque maritus cogitur secundum Cordubam illa quæstio. 125. fratris vxorem alere extra

extremæ necessitatis articulum secundum Glossam, & doctores ubi cauetur, quod vxori non perdituræ manente matrimonio, dos reddi potest; vt egentem virum, fratrem, sororemue sustineat. Non obstat supradictis, quia istud ius communiter secundum doctores intelligitur quod de consensu, & licentia mariti possit vxor inde alere fratres, & non aliter, quia leges sancientes fratrem teneri alimentare fratrem, locum habent in viris: sed non in mulieribus coniugatis nisi de licentia mariti.

¶ Igitur in hoc potiori libertate potitur vir, quam vxor. Quia vir tenetur parentes, & fratres egentes alere.

alere, etiam extra extremam necessitatem, quæ quidem alimentorum expensæ de parte contingenti marito ex bonis partibilibus, deducendæ sunt eatenus, quatenus nullum præiudicium paretur vxori in sibi iure obuentura parte bonorum. Cæterum vxor patres fratresque suos egentes alere non potest absque licentia mariti, quippe qui bonorum communium administrator est, non autem vxor. ^k

*k vide Syl
nest. verbo
alimenta.
q. 1. & 4.
tit. vxor.
Q. 7.*

¶ Porro inter quæstiones scitu necessarias (quia quotidiana res est) computatur hæc an maritus parentes vxoris, aut vxoris filios ex alio matrimonio, in graui necessitate, citra extremam, etiam teneatur alere, quod si huic officio desit neque præstare licentiam ad hoc vxori velit, an tunc licite possit id facere vxor, quia quæstio hæc est in contingentiæ frequens, ecce tibi resolutionem. Quando tales parentes, vel filij vxoris, graui necessitate etiam citra extremam assistantur, quia miserabiliter quæritant ab extraneis subsidium; ne decedant ad ecenti, quem sustinere statu, tunc vir rogatus, vt faciat facultatem vxori, vt paulatim eis subueniat de parte vxori contingenti sicut ipse in pari necessitate opem ferret suis, si nolit potest vxor si alias odia iurgia, & alia detrimenta timeat, si maritum ad id ardet via iustitiæ, tunc secreto paulatim, ne id persenscat maritus, necessaria subministrare pro tali parentum, & filiorum supplenda indigentia; & necessitate cum animo, tempore partitionis bonorum, id quod in hoc opus pium & debitum insumpsit, in parte sibi obuentura computandi. Quæ quidem assertio naturalis æquitatis nititur fundamento, quia licet leges administratorem horum bonorum constituant maritum, tamen totaliter vxori non obtedunt interdiceret vsum suorum bonorum, quando maritus adeo durus est, & subagrestis, vt renuat vxori conferre licentiam, in hoc casu vbi ius naturale, & diuinum dictant filios, & parentes iuxta decentiam sui status & personarum, cum egent esse alendos. Nam & opinio multorum doctorum huic assertioni fauet dū dicunt sine notabili detrimento suæ personæ, aut bonorū suorū teneri aliquē si potest subuenire proximo, ne à decentia sui status decedat, & in casu grauium

calamitatum, & egestatis. Ergo à fortiori vxor, ex iure naturali, & diuino: contra quod præualere non potest lex humana, poterit parentibus, & filiis sic indigentibus cum prædicto moderamine, subsidia conferre. Quod verum est in conscientia, quidquid sit de foro iudiciali secundum Gordubam.

¶ An filios legitimos habens ultra quintam partem suorum bonorum expendere possit in pios vsus pro anima sua.

C A P. XX.

Quoniam de vinculo restitutionis, & illationis damni copiose differendum nobis est, ita vt nihil quod desiderari merito possit, quatum in nobis est desit, illa questio quotidiana licet non triualis, hic nobis discutienda venit, vtrum pater familias filios legitimos habens, ultra quintam partem bonorum expendere possit, vel in donationes gratiosas vel in legata gratuita vel in vsus pios pro anima sua? & ne à more procedendi distincto recedamus per conclusiones respondendo. ¶ Statuitur prima conclusio. Pater, & mater filios habentes legitimos, ultra quintam partem suorum bonorum in legata gratiosa, seu donationes gratiosas expendere non possunt. Legata autem gratiosa, seu donationes gratiosas appellamus, eas donationes, seu legata: quæ testator, seu donator non ex debito legali, neque causa remittendi obsequia, vel officiosa opera sibi exhibita facit, sed ex mera liberalitate inductus fuit ad id, & non causa remunerandi seruitia. Hæc conclusio patet ex recopilatione noua legum, verbo melioratio. l. 12. vbi lex hoc expresse decernit.

¶ Secunda conclusio pater & mater non carentes filiis legitimis, pro expensis suorum funeralium, & pro cereis, & Missis tunc dicendis, pro legatisque gratiosis insumere ultra quintam partem suarum facultatum non possunt. Hæc conclusio elicitur ex l. 12. & 13. in recopilatione noua legum vbi præsertim. l. 12. cauetur quod expensæ sepultura: & promissis, & cereis: & exequiis funeralibus, & legata gratiosa, deducantur ex quinta parte assis, & non de reliquo